

καὶ πολιτικῆς ὑπάρξεως· ὀφείλω λοιπὸν νὰ ἀγαπῶ αὐτὸ κατ' ἐξοχὴν, καὶ νὰ συντρέχω, ὅσον δύναμαι, εἰς τὴν συντήρησιν καὶ αὐξησιν τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ· νὰ ἀγωνίζωμαι δὲ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ἐξάλειψιν ἢ ἐλάττωσιν τῶν κακῶν. Ἀναλόγως ὅμως ὀφείλω νὰ ἀγαπῶ, καὶ νὰ βοηθῶ ἐν καιρῷ ἀνάγκης οἰονδήποτε ἄνθρωπον, δι' αὐτὸ τοῦτο, διότι εἶναι ἄνθρωπος· ἐξαιρεῖται μόνον, ὅταν ἡ πρὸς αὐτὸν βοήθεια εἶναι βλάβη προφανῆς καὶ μεγάλη τοῦ ἔθνους, τῆς πατρίδος, ἢ ἄλλου τινὸς ὑποκειμένου, πρὸς ὃ ἔχω ἱερώτερα καθήκοντα. Ὁμοίως ἡ ἀσυμφωνία τῶν φρονημάτων δὲν ἀναιρεῖ τὰ καθήκοντα τῆς φιланθρωπίας. Εἰς ὅ, τι πρᾶγμα δὲν συμφωνοῦσι τὰ φρονήματα καὶ αἱ ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων, ἢ πάντες ἀπατῶνται, ἢ τινὲς ἀληθεύουσι, τινὲς δὲ εὗρισκονται εἰς τὴν ἀπάτην. Ἄν λοιπὸν συναισθάνωμαι καὶ ἡμῖαι ἀδιστάκτως πεπεισμένοι, ὅτι ἡ ἀλήθεια ὑπάρχει ἐν ἐμοί, δὲν ἔχω οὐδὲν δίκαιον νὰ μισῶ τὸν ἠπατημένον, ὡς οὐδὲ ὁ πλούσιος τὸν πτωχόν, οὐδὲ ὁ ἄλλο τι ἀγαθὸν ἔχων τὸν στερούμενον τούτου· ἀλλ' ἐξ ἐναντίας μάλιστα ὀφείλω νὰ οἰκτερῶ αὐτόν, καὶ, εἰ δυνατόν, νὰ ἐλευθερώσω αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀπάτης διὰ λογικῆς διδασκαλίας, καὶ ἐν περιστάσει χρείας νὰ βοηθῶ αὐτόν. Ἐὰν δὲ συναισθάνωμαι, ὅτι ἐγὼ ἀγνοῶ τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος, κατὰ τίνα λόγον πρέπει νὰ μισῶ τὸν εὗρισκόμενον εἰς ἄλλο εἶδος ἀγνοίας περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος; Πόσον ἀνόητοι, ἄδικοι καὶ ἀπάνθρωποι εἶναι ὅσοι μισοῦσιν ἀλλήλους διὰ τὴν ἀσυμφωνίαν τῶν φρονημάτων εἰς τὰ πολιτικά, ἐπιστημονικά, ἢ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ θρησκευτικά! Ἐξαιροῦνται ὅμως οἱ γράφοντες καὶ κηρύττοντες στασιαστικά, ἢ κακοήθη, ἢ ἐναντία τῆς θρησκείας. Οἱ τοιοῦτοι πρέπει κατὰ τοὺς νόμους καὶ τοὺς ἱεροὺς κανόνας νὰ σωφρονίζωνται καὶ πολιτικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς. Ἡ φιλανθρωπία εἶναι ὁ ἐξαιρετος χαρακτήρ τοῦ ἀληθινοῦ Χριστιανοῦ.

Ἀγαθότης.

Ἀγαθότης λέγεται ἡ ἀρετὴ ἐκείνη, ἥτις κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ λέγῃ περὶ τῶν ἄλλων καὶ νὰ πράττῃ εἰς αὐτοὺς πάντοτε τὸ καλόν, νὰ ἐμποδίζῃ δὲ φρονίμως τὸ κακόν, καὶ νὰ ἦναι πάντοτε γλυκύς, συγγνωμικός καὶ ἡμερὸς (1). Ἡ ἀρετὴ αὕτη πρέπει νὰ ἦναι ὁ χαρακτήρ τῶν τιμίων ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν Χριστιανῶν.

Πύρρος ὁ βασιλεὺς, ὅτε ἔμαθεν ὅτι δύο νέοι ἀξιωματικοὶ συμπίνοντες, ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ὑβριστικά, ἐκάλεσεν αὐτοὺς καὶ ἠρώτησεν ἀπειλητικῶς ἂν τρώντι ἐλάλησαν περὶ τοῦ βασιλέως αὐτῶν ὑβριστικῶς. Εἰς ἐξ αὐτῶν ἀπεκρίθη, *Ναὶ βασιλεῦ, καὶ ἂν ἠθέλομεν πῖει περισ-*

(1) Καὶ ἀγαθὸς μὲν ὅμοιος εἶ, καὶ οὐ μεταβάλλεται τὸ ἦθος· ὁ δὲ φαῦλος καὶ ὁ ἄφρων οὐδὲν ἔοικεν ὥσθιν καὶ ἐσπέρας. (Ἀριστοτ. Εὐδήμ. Βιβλ. ζ'. Κεφ. ε.)